

Dkt. James S. Spiegel, Maadili ya Kikristo , Kipindi cha 12, Teknolojia za Uzazi

© 2024 Jim Spiegel na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. James S. Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Maadili ya Kikristo. Huu ni kipindi cha 12, Teknolojia za Uzazi.

Sawa, toleo linalofuata ambalo tutalijadili ni teknolojia za uzazi.

Kuna masuala kadhaa ya kimaadili katika wakati wetu ambayo yameibuka kutokana na maswali ya kimaadili yanayotokea kutokana na maendeleo ya teknolojia fulani. Na hili si muhimu zaidi kuliko linapokuja suala la teknolojia za uzazi. Kwa hivyo, hebu tuanze na muhtasari wa baadhi ya njia zinazotumika.

Kile kilichojulikana kama upandikizaji bandia sasa kwa ujumla huitwa upandikizaji ndani ya uterasi au IUI. Huu ni uingizwaji bandia wa mbegu za kiume kwenye uterasi wa mwanamke. Kuna uhamishaji wa gamete intrafallopian, pia unaojulikana kama GIFT, ambapo mayai mengi hutolewa kutoka kwa mwanamke na kisha kuwekwa pamoja na mbegu za kiume kwenye mirija ya fallopian ya mwanamke.

Utungishaji mimba ndani ya vitro, ambao unajulikana zaidi, kwa kutumia IVF, mayai hutungishwa kwenye maabara, na kisha viinitete vinavyotengenezwa hupandikizwa kwenye uterasi. Au katika kitu kinachoitwa ZIFT, viinitete hupandikizwa kwenye mirija ya fallopian. Au zygotes hupandikizwa kwenye mirija ya fallopian.

Na kisha, katika uzazi wa mpango, mwanamke wa tatu hutumika kubeba mtoto hadi kufikia hatua ya kuzaa, ambayo, kwa sababu yoyote ile, mwanamke mwingine hawezi. Mzazi wa mpango hupewa mimba kupitia IUI au IVF na kisha hubeba mtoto hadi kufikia hatua ya kuzaa, ambayo anaweza kuwa na uhusiano wa kijenetiki nayo au la, kulingana na mayai gani yanayotumika. Kwa hivyo, mbinu yetu inapaswa kuwa ipi kwa masuala haya? Kulingana na utilitarian au Kantian, tunahitaji tu kuzingatia furaha ya baadaye au, samahani, tunahitaji tu kuzingatia furaha au raha ya watu wanaohusika, ambao wangukuwa mama, baba, mzazi wa mpango ikiwa tunazungumzia kuhusu uzazi wa mpango.

Na tunaweza pia kuzingatia furaha au raha ya baadaye kwa upande wa mtoto aliyezaliwa. Katika suala la maadili ya Kantian, tunazingatia uhuru wa watu wanaohusika, heshima kwa watu, na kadhalika. Na je, tunaweza kuieneza desturi hii kwa wote? Lakini kwa mtazamo wa Kikristo, tunahitaji kuzingatia desturi zingine pia.

Scott Ray ni msaidizi katika kutoa vigezo vya maadili vinavyostahili kuzingatiwa na mambo mengine mbalimbali ya kuzingatia. Moja ni kwamba teknolojia ya matibabu ni zawadi. Unajua, sisi ni wabebaji wa sanamu wa kimungu.

Sisi ni wabunifu na wabunifu. Na moja ya mambo ambayo wanadamu, kama wabebaji wa sanamu takatifu, wana uwezo wa kufanya ni kuunda teknolojia za kila aina. Kwa hivyo hiyo ni baraka kutoka kwa Mungu, vitu vingine vikiwa sawa.

Teknolojia zinaweza kutumika kwa mema au mabaya. Na tunapotafakari kimaadili kuhusu masuala kama haya, tunajitahidi kutumia teknolojia zetu kwa mema ya kimaadili badala ya mabaya. Pili, uzazi ulibuniwa na Mungu ili utokee ndani ya muktadha wa ndoa ya jinsia moja na ya mke mmoja.

Tutazungumzia hilo katika hotuba tofauti. Ujinsia wa binadamu, maswali ya kimaadili yanayotokea yanayohusiana na ujinsia wa binadamu. Tatu, utakatifu wa maisha na hali ya maadili ya mtoto ambaye hajazaliwa ni mambo muhimu ya kuzingatia.

Kwa mtazamo wa Kikristo, tunaamini katika utakatifu wa maisha ya mwanadamu, kwamba maisha yote ya mwanadamu ni matakatifu kwa sababu wanadamu wameumbwa kwa mfano wa Mungu, tunaambiwa, katika Mwanzo 1. Na kama tulivyozungumzia katika mjadala wetu kuhusu utoaji mimba, kwa mtazamo wa kibiblia, mtoto ambaye hajazaliwa ni maisha matakatifu. Kanuni ya utakatifu wa maisha ya mwanadamu inatumika kwa mtoto ambaye hajazaliwa. Kwa hivyo hilo linahitaji kukumbukwa.

Nne, kuasili ni njia mbadala muhimu ya kuzingatia badala ya kuchagua teknolojia yoyote kati ya hizi za uzazi. Ni jambo ambalo hakika ni baraka kwa mamilioni ya wanandoa wanaochagua kuasili. Ni jambo la ukombozi sana kufanya, hasa wakati wanandoa wanaasili mtoto ambaye vinginevyo hangetunzwa vizuri.

Na kwamba kwa vyovyote vile, watoto ni zawadi kutoka kwa Mungu. Wakati wowote kunapotokea uzalishwaji wa asili wa mtoto kupitia tendo la uzazi, hiyo ni zawadi kutoka kwa Mungu. Ni kitu anachofanya, hasa ndani ya kila tumbo la uzazi wakati mtoto anaumbwa.

Na mwishowe, fadhila ya imani. Hakika hili ni jaribio la imani kwa wanandoa wengi ambao wanapata shida kupata mimba. Na ni fursa.

Nina uhakika wengi hawaoni hivyo. Ni wakati ambapo mtu anaweza kukua katika imani na kuamini ukuu wa Mungu. Hata hivyo, ni changamoto ngumu sana kwa wanandoa wengi.

Ni wakati gani tunapaswa kukata tamaa, unajua, tukijitahidi kupata mtoto wetu wenyewe, iwe kupitia teknolojia kama hii au njia nyingine? Ni wakati gani tunapaswa

kutafuta tu kuasili au kujisalimisha kwa Mungu kwamba si mapenzi ya Mungu tupate watoto? Mchungaji wa kanisa langu au mimi ni mshiriki, na yeye na mkewe hawakuweza kupata mimba. Kwa hivyo, wakati fulani, waliamua tu, si mapenzi ya Mungu tuwe na watoto wetu wenyewe. Kwa sababu yoyote ile, waliamua kutoasili.

Lakini walijikita katika aina zingine za huduma, wakiwakaribisha wanafunzi tofauti majumbani mwao, wakiishi nao, na wakati mwingine watu kutoka nchi zingine. Na wamehudumu kwa njia hiyo, na imekuwa huduma yenye nguvu sana kwao. Lakini hiyo inaweza kuwa jaribio gumu sana la imani.

Hapa kuna tofauti kadhaa za kitheolojia za Kikatoliki ambazo hazijathibitishwa na Waprotestanti wengi lakini hakika zinafaa kuzingatiwa na kuchukuliwa kwa uzito. Mojawapo ni wazo hili la umoja kati ya ngono na uzazi. Katika utamaduni wa kitheolojia wa Kikatoliki, kuna kawaida inayotambuliwa kwamba ngono ya ndoa inapaswa kuwa wazi kila wakati kwa uzazi.

Kwa hivyo haimaanishi kwamba unapaswa kuwa na nia ya kupata mtoto kila wakati unapofanya ngono. Lakini lazima kuwe na uwazi wa uzazi, na hilo lingehusisha kutochukua hatua za kuzuia uzazi bandia, kwa kutumia teknolojia na njia za uzazi wa mpango. Ingawa kitu kinachoitwa njia ya rhythm kinakubaliwa, na hiyo ni kupitia kujidhibiti tu, kuepuka kufanya ngono wakati ambapo kuna uwezekano mkubwa kwamba mwanamke anaweza kupata mimba.

Lakini kuna uhusiano mkali zaidi unaotambuliwa na kuthibitishwa kati ya tendo la ndoa na uzazi katika mila ya Wakatoliki wa Kirumi ambao kwa ujumla ni wa Waprotestanti. Na kisha, kwa upande wa jukumu sahihi la teknolojia katika mila ya Wakatoliki wa Kirumi, teknolojia ya matibabu inatambuliwa kama kitu ambacho kinaweza kusaidia tendo la ndoa la kawaida lakini huenda kisichukue nafasi yake. Kwa hivyo, hilo lina athari kwa baadhi ya teknolojia hizi za uzazi.

Hapa kuna baadhi ya masuala ya kimaadili yanayotokea katika muktadha wa baadhi ya teknolojia hizi za uzazi. Upandikizaji wa mbegu za kiume ndani ya uterasi na utungishaji wa mbegu za kiume ndani ya uterasi, pamoja na GIFT, matumizi ya dawa za ovulation katika visa vya GIFT, IVF, lakini pia wakati mwingine katika IUI, huleta hatari kubwa kwa idadi kubwa ya watoto wengi, wakati mwingine watoto wanne, watano, sita wanaozaliwa kupitia njia hizi ambazo huleta hatari kubwa kwa mama na pia watoto, na una kiwango kikubwa cha vifo vya watoto. Ni swali gumu kutokana na kwamba wakati, tuseme, utungishaji wa mbegu za kiume ndani ya uterasi unafanywa, ni ghali.

Unatumia makumi ya maelfu ya dola kwa hili, na unapokuwa na viinitete hivi, basi hiyo lazima ipandikizwe; mchakato huo pia ni ghali. Kwa hivyo, unataka kupata pesa zako zaidi, kwa hivyo hiyo ndiyo motisha ya kuingiza idadi kubwa ya viinitete kwa matumaini kwamba angalau kipandikizi kimoja kitakuwapo. Lakini kupitia mchakato

wa utungishaji wa ndani ya vitro na utengenezaji wa viinitete hivi vyote, ni kawaida kwamba kutakuwa na mabaki na viinitete ambavyo si vya lazima kwa sababu sasa, tuseme, wanandoa wamepitia mchakato huo mara mbili, tatu, na hawahitaji kutumia viinitete vingine ambavyo sasa vinahifadhiwa kwenye hifadhi baridi.

Kwa hivyo, cha kufanya nao nini? Wanaweza kuharibiwa, kutolewa, au kuhifadhiwa kwa muda usiojulikana, au kutumika kwa madhumuni ya majaribio kama vile utafiti wa seli shina, ambao watu wengi wanautetea. Suluhisho hatari kifedha hapa ni kutotengeneza viinitete zaidi ya vile unavyotaka kubeba hadi mwisho wa maisha. Nimeshauriwa na wanandoa hapo awali kuhusu hili, na nakumbuka moja haswa ambapo niliulizwa swali hili, nikijua kwamba hili lilikuwa jambo la wasiwasi.

Walikuwa wanandoa wachanga Wakristo, na walikuwa na wasiwasi kuhusu uwezekano wa kupata viinitete ambavyo havikutumika na, kwa hivyo, vilikufa. Wanaamini hivyo, sivyo? Hawa ni wanadamu wenye haki ya kuishi. Kwa hivyo, pendekezo langu kwao lilikuwa kutumia viinitete vyovyote walivyoviumba au ambavyo vilitungwa kupitia utungisho wa vitro na kuvipandikiza vyote kwa nia ya kuvipandikiza na kutimiza muda wa kuzaa na kuzaliwa.

Na sijui ni wangapi walifanya hivyo, lakini kwa jumla, lakini najua ni kupitia upandikizaji kadhaa, wangepanya, tuseme, karibu watatu au wanne kwa wakati mmoja, na hakika walikuwa wazi kwa wote kupandikizwa. Labda wangepushia na watoto 15 au 16 kama hilo lingetokea kila wakati. Kama ilivyotokea, ilifanikiwa, nadhani, mara tatu tofauti.

Walipandikiza viinitete vyote, kwa hivyo hakuna hata kimoja kilichoachwa kwenye hifadhi baridi, na hawakuwa na wasiwasi kuhusu la kufanya na viinitete vingine ambavyo havikutumika kwa sababu vyote vilitumika. Na sasa nadhani wana watoto wanne hivi. Labda hiyo ni familia kubwa kuliko wangepushia vinginevyo, lakini ilikuwa ni imani yao kwamba kwa kuheshimu utakatifu wa uhai wa mwanadamu, hivi ndivyo tutakavyofanya, hata kama inamaanisha tuna watoto wanane au tisa.

Kwa hivyo, hiyo ni mbinu ambayo niliipendekeza kwa kiasi fulani. Baadhi ya watu wanaounga mkono maisha hawangepushia hata hatua hiyo, na wangepuka kabisa matumizi ya njia hii. Lakini hiyo ndiyo mbinu niliyoipendekeza.

Sasa, kuhusu uzazi wa mtoto wa ziada, hili ni tatizo zaidi. Unapomhusisha mtu wa tatu katika mchakato wa uzazi, hapa kuna hoja za kawaida dhidi ya uzazi wa mtoto wa ziada. Moja ni kwamba ni unyonyaji, kwamba unageuza watoto kuwa bidhaa kwa sababu mara nyingi hufanywa kwa faida ambapo mama mzazi hulipwa kiasi fulani, hata dola thelathini na arobaini elfu, ili kumzaa mtoto huyu hadi mwisho wa maisha yake.

Hilo halitakuwa hivyo katika hali ambapo, tuseme, mwanamke ambaye hawezi kubeba mtoto hadi wakati wa kuzaa amemwomba dada yake awe mbadala. Mara nyingi hutokea ndani ya familia kama hivyo. Kwa hivyo huna wasiwasi au nia ya faida hapo, lakini pale inapohusika, basi una wasiwasi huu wa unyonyaji ambao nadhani ni muhimu.

Hoja ya pili ni kwamba uzazi mbadala hubadilisha uovu kuwa wema kwa kuidhinisha mwanamke kujitenga na mwili wake. Kwa hivyo, sheria zingine zitaandikwa kwa njia ambayo itarejelea uzazi mbadala kama vipandikizi vya binadamu. Kwa kawaida ingeeleweka kuwa uovu kwa upande wa mama kujitenga kihisia na mtoto wake, lakini ndivyo hasa vinavyohitajika katika kesi hii, ili mama mbadala amwache mtoto huyu ambaye amemzaa kwa urahisi.

Kwa hivyo, je, si desturi inayogeza uovu kuwa wema au kuiona uovu kama jambo linaloshukiwa kimaadili? Mara nyingi, mzawa hubadilisha mawazo yake na kuambatana sana na mtoto kihisia kiasi kwamba hataki kuuacha, na hilo linaweza kusababisha na kusababisha migogoro na matatizo mengi katika visa vya uzazi wa mtoto. Hilo linasababisha swali lingine. Ni haki gani, ikiwa zipo, tunazopaswa kutambua mzawa kuwa anazo kuhusu mtoto wake? Hilo si rahisi kulielewa.

Inakuwa ngumu sana. Na tena, una matatizo mbalimbali ya kiutendaji yanayohusiana na hili, ikiwa ni pamoja na msongo wa mawazo, hata kama ataamua kumtoa mtoto. Hii, katika baadhi ya matukio, ina athari mbaya ya kudumu ya kihisia.

Kwa hivyo hapa kuna maswali ya kumaliza ambayo tunaweza kuuliza. Je, Wakatoliki wa Kirumi walikuwa sahihi tangu mwanzo kwamba tatizo liko katika kutengana kwa nguvu kwa ngono na uzazi? Je, wanandoa wanapaswa kuwa wazi kila wakati kwa uwezekano wa kupata mimba kwa sababu hii? Katika ulimwengu wa Kiprotestanti, miongoni mwa Wainjilisti, mambo yamebadilika sana katika miaka 50 au 60 iliyopita, haswa na ujio wa kidonge cha uzazi, ambacho, wakati kidonge cha uzazi kilipoanza kuuzwa mwanzoni mwa miaka ya 1960, nimesoma kwamba hadi 95% ya Wainjilisti walikuwa wanapinga, jambo ambalo linavutia kwa sababu sasa idadi hiyo labda ingebadilishwa. Idadi kubwa ya Wainjilisti wangekubaliana na kidonge cha uzazi, na hiyo inaonyesha jinsi desturi hii maalum imeathiri mitazamo katika jamii ya Wainjilisti.

Lakini ni wazi kwamba, Wainjilisti wengi zaidi katika miaka ya 60 walitambua aina ya uhusiano wa asili kati ya ngono na uzazi kwamba wazo la kidonge cha kuzuia mimba lilikuwa, unajua, linapingana. Na ni kweli kwa mambo mengi, sawa, ambayo ni aina ya maendeleo ya kitamaduni ambayo yanashtua mwanzoni, na kisha huwa tunazoea wazo hilo. Najua vazi la kuogelea la bikini lilianzishwa karibu wakati huo huo, na hiyo ilikuwa kashfa kubwa miongoni mwa Wakristo, kimsingi ni kupaka rangi chupi tu na kisha kuionyesha kama mavazi halali ya kuogelea, na sasa husikii malalamiko mengi kuhusu bikini.

Kwa hivyo, tunaweza kuzoea mambo na, kwa sababu hiyo, kupoteza aina yoyote ya wasiwasi wa kimaadili wakati, kwa yote tunayojua, yana matatizo ya kimaadili. Swali lingine: ni wakati gani gharama za kifedha na kihisia za kushughulikia matatizo ya uzazi ni kubwa? Wanandoa wanapaswa kugeukia nini, au ni lini wanandoa wanapaswa kugeukia kuasili? Ni wakati gani unasema tu, hii ni hatari sana, ghali sana, tuasili. Bila shaka, kuasili huwa ghali sana kwa kawaida.

Kwa hivyo, ni wakati gani ahadi za kifedha ziko nyingi sana? Na ni lini gharama ya mojawapo ya hizi inaweza kuashiria kwamba ni mapenzi ya Mungu kwamba, unajua, kwamba wanandoa hawana watoto au hawana watoto zaidi? Ninajua kwamba katika kesi ya mchungaji wangu, nina uhakika vipimo vya kifedha au, unajua, mambo muhimu yalikuwa muhimu katika uamuzi wao wa hatimaye kuhitimisha kwamba ilikuwa mapenzi ya Mungu kwao wasiwe na watoto. Swali lingine tunaloweza kuuliza ni, je, tumehama katika jamii yetu kutoka kwa mtazamo wa watoto kama baraka kutoka kwa Bwana hadi ule unaowaona badala yake kama mzigo au haki? Miongoni mwa watetezi wengi, kuna mtazamo ulioenea, angalau katika visa vingi, kwamba watoto ni mzigo. Nilikuwa kwenye mkutano miaka mingi iliyopita ambapo karatasi ilikuwa ikiwasilishwa kuhusu utoaji mimba, na katika majadiliano yaliyofuata, mwanamke mmoja miongoni mwa hadhira alilinganisha mimba na ajali ya barabarani.

Kama angegundua kwamba amepata mimba, angeona hilo kama kitu kinachofanana na, unajua, ajali ya barabarani, jambo ambalo lilinifanya nijiulize angesema nini kuhusu mimba yangu mwenyewe kutokana na dawa ya kuua manii ambayo ilishindwa. Mimi ni sawa na matokeo ya ajali ya barabarani, unajua, kwa mtazamo wake wa kisaikolojia. Lakini hiyo ingekuwa kuwaona watoto kama mzigo, kujifungua, na mimba kama mzigo.

Wale wanaowaona watoto kama haki huchukua, unajua, mtazamo tofauti sana, na huo ni mtazamo wa kawaida pia, na ambao huathiri aina ya mtazamo usio na ukosoaji kuelekea teknolojia nyingi hizi za uzazi ambazo zinahitaji kuangaliwa upya pia. Kwa hivyo hata mitazamo yetu kama jamii au kama Wakristo binafsi kuhusu uzazi na jinsi tunavyopaswa kuiona ina athari kubwa kwa jinsi tunavyoshughulikia suala hili la teknolojia za uzazi.

Huyu ni Dkt. James S. Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Maadili ya Kikristo. Huu ni kipindi cha 12, Teknolojia za Uzazi.